

СЕМАНТЫКА І СІНТАГМАТЫКА ЛЕКСЕМ
ЧЕСТЬ, ПОЧТИВОСТЬ, УЧТИВОСТЬ У СТАРАБЕЛАРУСКАЙ МОВЕ
НА ФОНЕ ПОЛЬСКАЙ МОВЫ XVI ст.

У артыкуле разглядаецца семантычны склад і асаблівасці сінтагматыкі лексем *честь*, *почтивость*, *учтивость* у параўнанні з польскімі *cześć*, *почciwość*, *uczciwość*. Удакладнены слоўнікавыя дэфініцыі беларускіх адзінак. Выяўлена, што ў абедзвюх мовах пераважала семантыка «знешняга гонару» (значэнні ‘пашана’ і ‘тытул, пасада’), а большасць устойлівых спалучэнняў былі агульнымі.

М. Ю. Лотман, які паклаў пачатак даследаванням старажытнарускіх лексем *честь* і *слава*, адзначаў, што калі мы прыпісваем слову ў гістарычным тэксце «простае», «відавочнае» значэнне, то часцей за ўсё адбываецца падстаноўка значэння з сучаснай даследчыку мадэлі свету [1, с. 118]. Так, П. С. Стэфановіч паказаў, што старажытнарускае *честь* хутчэй за ўсё не мела значэння, блізкага тагачасным заходнееўрапейскім і пазнейшым уяўленням пра кодэкс гонару, а яго семантыка, працягваючы праславянскую і стараславянскую, выбудоўвалася вакол значэнняў ‘пашана’ і ‘статус, пасада, улада’ [2, с. 87]. Семантычнае поле «Чэсць» у старабеларускай мове дагэтуль не атрымала падрабязнага разгляду, хоць, безумоўна, паняццевая сфера, якую яно ахоплівала, была не менш значнай і багатай за старажытнарускую, а колькасць адзінак, якія можна аднесці да гэтага поля, складае некалькі соцень. Мэта дадзенага даследавання – удакладніць значэнні асобных лексем семантычнага поля «Чэсць» у старабеларускай мове на падставе дадзеных сінтагматыкі і выявіць нацыянальна-культурную адметнасць паняццяў, што стаяць за гэтымі словамі, праз параўнанне з польскімі адпаведнікамі.

Для апісання мы вылучылі тры лексемы: *честь* (больш за 430 кантэкстаў у Картагэцы Гістарычнага слоўніка беларускай мовы), *учтивость* (116), *почтивость* (106). Выбар адзінак абумоўлены іх частотнасцю, агульным паходжаннем, блізкасцю значэнняў і частым ужываннем побач у адным тэксце.

У межах артыкула мы засяродзімся на ўстойлівых словазлучэннях нахштальт *честь тратити*, *почтивость учинити* і г.д. (тут і далей – калакацыі) і спалучэннях слоў са злучальнай сувяззю, нахштальт *ку чти и славе*, з *учтивостью и набоженством* (тут і далей спрошчана – калекцыі [3, с. 299–307]). Такім чынам, мы выкарыстоўваем элементы метадалогіі Люблінскай школы этналінгвістыкі, а таксама традыцыйны параўнальны метада.

Даследчык С. М. Талстая падзяляла семантыку чэсці / гонару ў славянскіх мовах на «знешні гонар» і «ўнутраны гонар». Да першага тыпу значэнняў належаць разнастайныя знакі пашаны; другі тып значэнняў сапраўды развіваецца пазней і выяўляе пэўныя маральныя прынцыпы, унутраны кодэкс паводзін [4, с. 224]. Якія значэнні згаданых лексем вылучаюцца ў гістарычных слоўніках беларускай мовы?

Для лексемы *честь* прыводзіцца: 1. ‘годнасць; комплекс найвышэйшых маральна-этычных прынцыпаў’; 2. ‘павага, пашана’; 3. ‘тытул, пасада’; 4. ‘пачастунак, банкет’; 5. як выклічнік (напр., *честь и хвала на веки*) [5, т. 1, с. 365–367], або таксама: 1. ‘добрае імя, аўтарытэт’; 2. ‘павага, пашана’; 3. ‘ушанаванне’; 4. ‘пір’ [6, т. 2, с. 470]. Параўноўваючы, можна заўважыць, што вылучэнне некаторых семем з’яўляецца спрэчным. Таксама бачым непаслядоўнасць у размеркаванні значэнняў для лексемы *учтивость*: 1. ‘пачцінасць’; 2. ‘багацце’ [5, т. 35, с. 356–357], а таксама: 1. ‘пачцінасць’; 2. ‘гонар’; 3. ‘прыстойнасць’; 4. ‘глыбокая пашана’ [6, т. 2, с. 430] – у апошнім падзеле чацвёртае значэнне відавочна дублюе першае. Для лексемы *почтливость* абодва гістарычныя слоўнікі пазначаюць тры значэнні: 1. ‘пачцінасць, пашана, павага’; 2. ‘чэсць, гонар’; 3. ‘цнота (жаночая)’ [5, т. 27, с. 415–416].

Звяртае на сябе ўвагу непаслядоўнасць у інтэрпрэтацыі ілюстратыўнага матэрыяла ўнутры артыкулаў. Напрыклад, цытата: *абы малженство светое в почтливости было заховано* (Ст. 1588) – прыводзіцца як прыклад рэалізацыі першага значэння, пры гэтым да другога значэння прымеркавана аналагічнае: *шляхту над шляхту не маем повышати але всю шляхту заховати в их почтливости* (Ст. 1529-Ф). Непаслядоўна падзяляюцца яўна сінанімічныя калакацыі. Напрыклад, *горло и почтливост тратить* (Ст. 1588) прыводзіцца ў ілюстрацыі да значэння ‘чэсць, гонар’, у той час як у артыкуле «Честь» аналагічнае выражэнне *честь горло именье тратить* (Ст. 1566) прыводзіцца ў значэнні ‘тытул, пасада’.

Як інакш можна сістэматызаваць значэнні згаданых лексем, калі звярнуць асаблівую ўвагу на ўстойлівыя спалучэнні слоў, якія сустракаюцца ў старабеларускіх тэкстах?

У якасці асноўнага значэння лексемы *честь* трэба вылучыць семему ‘пашана’, бо менавіта да «знешняга гонару» можна аднесці такія ўстойлівыя спалучэнні, як *великая честь; божая / вечная / людская честь; быти в чести, мети в чести, держати в чести; чти годный; воздати честь, учинити честь, держати честь / чести; с честью проводить; отнести честь; канструкцыі са складанымі злучнікамі на честь, ку чти, для чести; калекцыі честь и слава / на честь и славу і да т.п.; честь, слава, поклон; честь, слава, повага; честь и хвала; честь и память; честь и пошанованье; честь и дары; честь и радость; честь и набоженство і г.д. Семема ‘пір, пачастунак’, звязаная з папярэдняй метанімічна, сапраўды вылучаецца як асобная, але не мае вялікай колькасці спецыфічных фармальных паказчыкаў: *быти на чести, ездити на честь, просити на честь і да т.п.* Шэраг калакацый, якія сустракаюцца толькі ў юрыдычных тэкстах, выяўляе існаванне асобнай семемы ‘тытул, пасада’: *тратити честь, отбывати чти, отсудити чти; честь и горло; честь, горло, именье; служба и честь* – гаворка вядзецца пра прыналежнасць да шляхты і права карыстацца адпаведнымі прывілеямі. Нарэшце, некаторыя кантэксты носяць дыфузны характар [5, с. 225]: так, калакацыі *накшталт шкодити чести, приганти на честь / ку чти, зволочати чти / честь, боронити чести* – могуць датычыць а) статуса, б) рэпутацыі, в) унутранага пачуцця ўласнай годнасці, г) прынцыпаў.*

Лексема *почтивость* прыкладна ў роўных прапорцыях сустракаецца ў двух асноўных значэннях: ‘пашана’ (*великая почтивость; мети в почтивости; ховати в почтивости; чинити почтивость; для почтивости; почтивость и повага; слава и почтивость* і інш.) і ‘тытул, пасада’ (*горло и почтивость* і пад.; *почтивость тратити; отсуженье почтивости; зоставити при почтивости, сегати на почтивость; отпадывати от почтивости* і г.д.). Выразна вылучаюцца семемы ‘рэпутацыя’ (*почтивость и слава добрая*) і ‘цнатлівасць’ (*почтивость стратити*) – хоць у картатэцы знаходзім толькі па два прыклады для кожнай. Выкарыстанне ж слова *почтивость* у адным шэрагу з назвамі маральных каштоўнасцей у складзе устойлівых формул прысягі, напр.: *под вѣрою суменьемъ и почитивостями нашими* (Апакр.) – дазваляе зрабіць дапушчэнне аб развіцці семантыкі «ўнутранага гонару». І, нарэшце, як і для лексемы *честь*, бачым дыфузныя кантэксты: *доткливый почтивости, примовити ку почтивости, шкодити почтивости; боронити почтивости; ити о почтивость*.

Лексема *учтивость* мае найменш развітую сетку значэнняў. У пераважнай большасці кантэкстаў рэалізуецца семема ‘пашана’: *учтивость пристойная; мети в (великой) учтивости; учтивость выразжати; учтивость отдавати; учтивость чинити; быти в учтивости; мети учтивость у неко-го; ховати в учтивости; з учтивостью и набоженствомъ; з великою учтивостью и боязнию* і г.д. Адзінкавыя ўжыванні ў значэнні ‘статус, пасада’ (*тратити учтивость*), а таксама ўжыванні ў кантэкстах, якія дапускаюць выяўленне дыфузнага значэння (*шкодити учтивости*); тое ж датычыць семемы ‘багацце’, вылучанай ГСБМ.

Безумоўна, асобныя значэнні лексем могуць не мець фармальнай рэпрэзентацыі ў выглядзе калакацый. У шэрагу тэкстаў *честь* і *почтивость* выступаюць аб’ектамі і суб’ектамі ментальнай дзейнасці і яўна служаць назвамі нейкага ўнутранага рэгулятара: *запаятали чсти и души свои* (АЗР I); *абы паметали на пна бга на справедливость его светую и на почтивост свою* (Ст. 1566); *почтивость сама вела бы насъ* (Атыла) – гэтыя словаўжыванні здымаюць пытанні наконт прысутнасці «ўнутранага гонару» ў семантычным складзе даследаваных лексем.

Такім чынам, слоўнікавыя дэфініцыі даследаваных лексем, уніфікаваныя з улікам сінтагматычных асаблівасцей, маглі б выглядаць прыкладна так:

ЧЕСТЬ. 1. ‘пашана’; 2. ‘тытул, пасада’; 3. ‘пір, пачастунак’; 4. (адз.) ‘этычны прынцып’; 5. (?) ‘рэпутацыя’.

ПОЧТИВОСТЬ. 1. ‘пашана’; 2. ‘тытул, пасада’; 3. (адз.) ‘этычны прынцып’; 4. (адз.) ‘цнатлівасць’; 5. (адз.) ‘рэпутацыя’.

УЧТИВОСТЬ. 1. ‘пашана’; 2. (адз.) ‘тытул, пасада’; 3. (адз.) ‘багацце’.

Ці мае семантыка апісаных старабеларускіх лексем нейкія культурна-спецыфічныя асаблівасці ў параўнанні з семантыкай польскіх лексем XVI ст. *cześć, poczciwość, uczciwość*?

«Słownik polszczyzny XVI wieku» падае 12 значэнняў лексемы *cześć* разам са шматлікімі выпадкамі метаніміі і іншых тыпаў другаснай матывацыі (напрыклад, 2. ‘ушанаванне (...)’. а. ‘знакі гэтага ўшанавання’) [7, t. 4, s. 152].

Пры гэтым наборы семем для беларускага *честь* і польскага *cześć* у цэлым вельмі падобныя: так, найбольш частотным з’яўляецца ўжыванне адпаведных лексем у значэнні ‘пашана’, а семемы ‘рэпутацыя’ і ‘маральны прынцып’ адзначаюцца пэўнай недавылучанасцю ў якасці самастойных. У пераважнай большасці супадае сінтагматыка: напрыклад, устойлівым спалучэнням слоў *тратіти честь, отсудити чти; честь и горло, честь горло именье* (семема ‘статус, пасада’) – адпавядаюць польскія калакацыі *cześć tracić, czci odsądzić; cześć i gardło, cześć i imienie* (11a. ‘honor w pojęciu prawnym’). Нават калі планы выражэння розныя, амаль аднолькавымі будуць кагнітыўныя мадэлі такіх калакацый – напрыклад, уяўленне пра гонар як пра каштоўнасць, якая падлягае дэструкцыйнаму ўздзеянню і патрабуе абароны (*шкодзиту, зволочати чти / czci uwłaczać, urgać, uwieść; заховати во чсти / cześć zachować, боронити чести / bronić czci*), або характарыстыка пашаны з пункту гледжання інтэнсіўнасці (з *великою честью / z wielką czcią*), сакральнасці – прафаннасці (*божая – людская, земная, марная честь / boża, boska – ludzka, proźna, marna, obłudna cześć*) і з пункту гледжання абавязковасці (*пристойная, належная, повинная / przystojna, należąca, powinna, powinowata, własna*).

Сярод польскіх калакацый, не зафіксаваных для старабеларускай мовы ў Картатэцы Гістарычнага слоўніка..., варта назваць *czolem za cześć* ‘формула развітання або падзякі’, *mieć w cześć, mieć się w cześć* ‘паводзіць сябе годна, з гонарам’, *za cześć poczytać, mieć, pokładać, przyjmować, przypisować, wziąć* ‘лічыць за гонар’, *cześć sprawić, cześć udzielać* ‘зрабіць гонар’, *ostatnia cześć* ‘апошні гонар, пахаванне’, *cześć ogradzać* ‘забяспечваць перад падазрэннем у рабунку’ – у формуле ліста памежных ваенных камандзіраў, які папярэджаў аб распачынанні польскім каралём вайны з крыжацкім ордэнам; *nie zostawić [na kim] czci za pieniądze, za półgrosza, nie zostawić czci na kim* літаральна ‘не пакінуць на кімсьці гонару за грош, за паўгроша’. Сярод старабеларускіх калакацый, не зафіксаваных для польскай мовы XVI ст., можна назваць *держати в чести, держати честь; приганти на честь / ку чти*; а таксама некалькі канструкцый са злучальнай сувяззю: *честь и дары, честь и память, служба и честь, честь и набоженство, честь и веселье, честь и радость*; не знойдзем зафіксаваных у ГСБМ ідыём *позовь чести* (‘выклік, павестка гонару’) і *честь твоя* (форма ветлівага звароту) [5, т. 36, с. 365]. Некаторыя са згаданых спалучэнняў маюць адпаведнікі ў старарускай мове (напр., *держати в чести, держати честь, честь и дары*) і, мяркуючы па храналогіі помнікаў, выводзяцца яшчэ са старажытнарускіх часоў; іншыя ўкладаюцца ў сетку асноўных кагнітыўных мадэляў поля, пар. *честь и набоженство – учтивость и набоженство / nabożeństwo i uczciwość; честь и память – честь и слава / cześć i sława*.

Найбольш частотным значэннем для лексемы *poczciwość* з’яўляецца ‘пашана’, у сінтагматыцы тут назіраецца большае супадзенне з лексемамі *честь / cześć*, чым для старабеларускай лексемы *почтивость*, напр.: *być w poczciwości, poczciwość mieć, w poczciwości dzierżeć, poczciwość wyrządzać*,

poczciwości godny, dla poczciwości, ku poczciwości, na poczciwość і г.д. У складзе дыфузных значэнняў згадваецца семема ‘рэпутацыя’. Прынцыповае адрозненне ў лексічнай структуры польскай лексемы *poczciwość* XVI ст. ад старабеларускага *почтывость* – гэта вялікая доля семантыкі «ўнутранага гонару» (семемы ‘цнота’ і ‘цнатлівасць’). Можна дапусціць, што ў польскай культуры XVI ст. адно з паняццяў, якія стаялі за лексмай *poczciwość*, утварала асобны канцэпт, сляды якога знаходзім у прадмове да Статута ВКЛ 1588 г.: «...абы водлуг того пристойного и мудрого баченья живот човечий так справовал, яко бы се за тым, што ест почтывого, завжды удавал, а што непочтывого, абы се того выстерегал» (Ст. 1588). Аб больш развітай семантыцы «ўнутранага гонару» сведчыць калекцыя *cnota i poczciwość* ‘цнота і пачцівасць’ або менш частотная *poczciwość, miara* ‘пачцівасць, умеранасць’; спалучэнні тыпу *chować / żyć w uczciwości*; а таксама *poczciwość domu, macierzyńska, męska, miła, ojcowska, przodków*, выражэнне *poczciwość ginie* і інш.

Польскім слоўнікам зафіксаваны шматлікія выпадкі метанімічных ужыванняў лексемы *poczciwość* – напр., пад значэннем 5. ‘*chluba, duma; powód do chluby, dumy*’ (‘гонар, гордасць; прадмет гонару, гордасці’) [7, t. 25, s. 261]. Тыповыя для сучаснай беларускай мовы, яны амаль не сустракаюцца ў картатэцы, адзінае выключэнне складае, мабыць, урывак з Бібліі Скарыны: *похвала убо човѣька ест почтывость вѣща его* (Скар., Іс.).

Што тычыцца спецыфікі беларускай лексемы *почтывость*, характэрнай рысай з’яўляецца вялікая колькасць яе ўжыванняў у формулах прысягі, якія нават не згадваюцца ў слоўнікавым артыкуле «*Poczciwość*», але былі ўласцівымі сінтагматыцы слова *cześć*, пар.: *pode czciq, pode czciq i sumieniem, pode wiarq i (a) czciq (i przysięga) / под вѣрою суменьемъ и поцтывостами нашими, под верою подъ почтывостью и сумненемъ нашимъ*. Гэта асабліваасць можа тлумачыцца традыцыяй перакладу лацінскіх праўных формул *sub fide et honore, sub honore et conscientia*, а таксама больш раннім працэсам ірадацыі сінонімаў *cześć – poczciwość* у польскай мове

На жаль, дагэтуль не выйшаў том польскага слоўніка з артыкулам «*Uczciwość*», таму мы можам зрабіць толькі папярэднія высновы адносна функцыянавання гэтай лексемы, абапіраючыся на дадзеныя пошуку па электроннай версіі слоўніка [8]. Так, вядома, што амаль усе вызначаныя беларускія калакацыі маюць польскія адпаведнікі: *быти в учтывости / być w uczciwości; учтывость отдавати / oddawać uczciwość; з великою учтывостю и боязнию / bojaźń, uczciwość* і г.д. – пацвярджаецца наяўнасць семемы ‘пашана’. У больш познім слоўніку польскай мовы, які ахоплівае даследаваны перыяд, у дэфініцыі лексемы *uczciwość* можна знайсці семему ‘шаноўнасць, годнасць пашаны, прыстойнасць, слушнасьць’ [9, T.VI, s. 27], якая мае тую ж метанімічную прыроду, што і семема ‘багацце’, вылучаная аўтарамі беларускага слоўніка. Нарэшце, выраз *pod uczciwością* і блізкі яму *pod utratą uczciwego, honori, pod karą bezceństwa* у тым жа слоўніку могуць сведчыць пра наяўнасць семемы ‘статус, пасада’.

Падагульняючы даследаванне, мы можам зрабіць наступныя высновы:

1. Для лексем *честь*, *почтливость*, *учтливость* у старабеларускай мове агульным з'яўляецца структураванне іх семантыкі вакол «знешняга гонару» (найбольш частотныя семемы 'пашана' і 'статус, пасада', менш частотныя 'пір, пачастунак', 'рэпутацыя', 'багацце'), што рэпрэзентуецца вялікай колькасцю калакацый з адпаведным значэннем.

2. Можна сцвярджаць, што ўжо ў старабеларускай мове пачалося фармаванне ўяўленняў пра «ўнутраны гонар» (вылучэнне асобнай семемы 'этычны прынцып', наяўнасць семемы 'цнатлівасць').

3. Да культурнаспецыфічных асаблівасцей семантычнага поля «Чэсць» у старабеларускай мове на фоне польскай мовы XVI ст. належаць у першую чаргу некаторыя выпадкі словаўжыванняў ядзернай лексемы (устойлівыя спалучэнні *держати честь*; *пригнати на честь*; *честь и дары*, *честь и память* і г.д.) і замацаванне за лексемай *почтливость* калек з лацінскіх формул прысягі без развіцця семантыкі «ўнутранага гонару», уласцівага польскаму *rocziwość*.

У цэлым параўнанне старабеларускіх лексем *честь*, *почтливость*, *учтливость* і польскіх лексем XVI ст. *cześć*, *rocziwość*, *uczciwość* сведчыць пра выключна высокую ступень падабенства паміж адпаведнымі адзінкамі як у семантыцы, так і ў сінтагматыцы. Сярод прычын такой з'явы варта назваць: 1) генетычную і геаграфічную блізкасць моўных сістэм; 2) уплыў польскай мовы на старабеларускую, які ўзрастаў на працягу XIV–XVIII ст. і прывёў да шматлікіх запазычанняў; 3) дамінаванне ў кагнітыўным аспекце сярэднявечнай карціны свету і каштоўнасцей, агульных для тагачаснай Еўропы. Заканамерным працягам даследавання павінна стаць параўнанне выбраных адзінак з іх старарускімі адпаведнікамі і канцэптамі больш далёкіх культур.

ЛІТАРАТУРА

1. Лотман, Ю. М. Об оппозиции «честь» – «слава» в светских текстах киевского периода / Ю. М. Лотман // Избр. ст.: в 3 т. – Таллинн, 1992. – Т. 2. – С. 111–126.
2. Стефанович, П. С. Древнерусское понятие чести в памятниках литературы домонгольской Руси / П. С. Стефанович // Древняя Русь: Вопросы медиевистики. – 2004, № 2 (16). – С. 63–87.
3. Niebrzegowska-Bartmińska, S. Wzorce tekstów ustnych w perspektywie etnolingwistycznej / S. Niebrzegowska-Bartmińska. – Lublin, 2007.
4. Толстая, С. М. Русская ЧЕСТЬ и польский HONOR / С. М. Толстая // Leksykon aksjologiczny Słowian i ich sąsiadów. T. 5: Honor / Pod red. J. Bartmińskiego. – Lublin, 2017. – S. 223–236.
5. Гістарычны слоўнік беларускай мовы. – Мінск, 1982 – 2017. – Т. 1–37.
6. Падручны гістарычны слоўнік субстантыўнай лексікі: у 2 т. / Склад. І. У. Будзько [і інш.]; пад рэд. А. М. Булыкі. – Мінск, 2013. – 515 с.

7. Słownik polszczyzny XVI wieku / St. Bał, M. R. Mayenowa i in. – Wrocław, 1966–2009. – Т. 1–37.
8. Korpus polszczyzny XVI wieku // Słownik polszczyzny XVI wieku [Электронны рэсурс]. – Рэжым доступу: <https://sprxvi.edu.pl/korpus/>. – Дата доступу: 12.07.2019.
9. Linde, S. Słownik języka polskiego / S. Linde. – Warszawa, 1994–1995. – Т.1–6.

Спіс цытаваных крыніц Картатэкі Гістарычнага слоўніка беларускай мовы

АЗР – Акты, относящиеся к истории Западной России, собранные и изданные археографическою комиссиею. – СПб, 1846–1853. – Т. I–V.

Апакр. – Апокрисисъ албо отповедь на книжки о съборе берестейскомъ (Вільня, 1598).

Атыла – Гісторыя аб Атыле, каля 1580 г. – У кн.: *Веселовский, А. Н.* Из истории романа и повести. Сборник Отделения русского языка и словесности. – СПб, 1888. – Т. 44, № 3. – С. 173–235.

Скар., ІС. – «Библия руска» выдання Ф. Скарыны 1516–1519 гг. – Кніга Ісуса Сірахава.

Ст. 1529 – Статут Вялікага Княства Літоўскага 1529 г. – Временник императорского общества любителей древностей российских. – М., 1854.

Ст. 1566 – Статут Вялікага Княства Літоўскага 1566 г. Рукапіс Дзяржаўнай публічнай бібліятэкі імя М. Я. Салтыкова-Шчадрына, Ф, II, 34.

Ст. 1588 – Статут Вялікага Княства Літоўскага (Вільня, 1588).

The article deals with the main sememes and their characteristic collocations of the Old Belorussian lexemes *česć*, *uščivaść*, *paščivaść* and their Polish equivalents. An exceptionally high degree of similarity in the use of Old Belorussian and Polish units has been established, e.g. predominance of semantics of the “external honor” (the most frequent sememes were ‘respects’ and ‘title, position’) and structural and semantic unity of the collocations.

Поступила в редакцию 07.10.2019

М. О. Тригук

ОСОБЕННОСТИ ПРИЕМОВ ПЕРЕВОДА МЕТАФОРЫ С. ЕСЕНИНА (на материале стихотворений поэта и переводов Р. Бородулина)

В статье рассматриваются приемы перевода русской метафоры на белорусский язык. Материалом для анализа послужили метафоры из стихотворений С. Есенина и их переводы на белорусский язык, выполненные поэтом Р. Бородулиным. Описываются стратегии передачи метафорического образа на язык перевода, устанавливаются основные приемы перевода авторской метафоры и некоторые закономерности их использования.